

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Baarn; Prof. Dr. F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnalda, Ermelo; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr. J. Thijss, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielenga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:
Dr. C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: De plaats van den Christen in dezen tijd. V. (Slot.) — Uit de Schrift: Perspectief. (Rom. 3:17; Luc. 1:79.) — Kerkelijk Leven: Een klacht van Ds J. J. Buskes. — Pop. Wet. Schetsen: De psychische ontwikkeling van den mensch tusschen zijn dertigste en vijftigste jaar. II — Lit. en Kunst: Nog eens weer: Noodige waarschuwing. — Uit de Historie: De Vereeniging van 1892. XIII. — Zending en Evangelisatie: Evangelisatie-motieven uit de werken van Mevr. Bosboom-Toussaint. III. — Peraschouw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

De plaats van den Christen in dezen tijd.

V. (Slot.)

Evenals Jesaja heeft ook de Christen van dezen tijd als kind van zijn tijd te belijden als een onreine te wonen „in het midden eens volks, dat onrein van lippen is“ (Jes. 6:5).

De eisch echter is en blijft: „Een iegelijk, die den naam van Christus noemt, sta af van ongerechtigheid“ (2 Tim. 2:19b).

Ons past dus allerminst een hooghartig veroordeelen zonder meer van den geest onzer eeuw, alsof wij slechts afkeurende toeschouwers en niet veelmeer mede-schuldigen zouden zijn!

Niet, dat die houding niet gevonden wordt; ja, wij neigen er gemakkelijk en gaarne toe.

Het is de fout, ja de zonde van het separatisme, dat in wortel en vrucht farizeeusch is.³⁹⁾

Wij herinnerden reeds eerder aan de roerende gebedsklacht van den profeet (Jes. 63:17): „Heere, waarom doet Gij ons van Uwe wegen dwalen, waarom verslegt Gij ons hart, dat wij U niet vreezen?“ Hier beluistert ge geen separatisme; geen eigengerechtig beschuldigen van anderen, terwijl men vanuit de hoogte van eigen vroomheid laag op dezen neerzielt! Neen: ons — ons — wij!

Deze merkwaardige woorden, die oppervlakkig aangehoord wel een verontschuldiging schijnen, houden in werkelijkheid boetvaardige zelfbeschuldiging in: de bidder weet zich één met zijn schuldige volk; vrees voor hen en dus ook voor zichzelf het oordeel der verhanding!

Heere der heirscharen! Breng ons weder!

Immers moest het zóó zijn, dat temidden van een stuifwolk, uit zijn evenwicht geslagen geslacht de Christen kon zeggen: „Zie op ons“, en dat ook degenen, die „buiten zijn“, konden zien, dat zij met Jezus geweest waren — in Zijn gemeenschap, uit de volheid Zijner genade levend!

Wordt dat nog wel gezien?

Neen, wij willen niet voorbijzien, dat ze nog wel gevonden worden, zulke levende getuigen, doch... is het niet te weinig regel en te veel uitzondering?

Iets anders is er, dat helaas duidelijk geconstateerd moet worden: dat de geest van den tijd ook in onze kringen zijn duizenden zoo niet meerderen verslaat!

Wij spraken over de moderne huwelijks- en gezinsbeschouwingen. Moest ook in Christelijken kring niet worden getoond tegen „zelfvertering“, omdat neo-malthusianistische opvattingen en praktijken besmettend bleken gewerkt te hebben? Waarom zouden wij slechts vaag aanduiden?

In December 1932 verscheen van de hand van Ds F. Tollenaar, Geref. predikant te Den Helder, een populaire brochure onder den titel „Het erfdeel des Heeren“.

³⁹⁾ Ds J. G. Woelderink, „Separatisme en Wereldgeijverigheid“, met als ondertitel „Twee gevaren voor ons godsdienstig en kerkelijk leven“. Separatisme wordt daar (blz. 9) gedefinieerd als een verkeerd verstaan van die separatie, waarmee God Zijn volk en Kerk afzondert van de wereld.

Dan wordt deze afzondering als een scheiding van natuurlijke aard gezien en het doel der afzondering, de dienst van den levenden God, in deze natuurlijke scheiding gezocht, zoodat deze in zich zelf iets heiligs wordt.

Ds W. wijst op de groote gevaren, die van de zijde van separatisme, zoowel als van wereldgeijverigheid ons geestelijke (ook ons politieke) leven bedreigen. Zie op blz. 35 de bespreking van art. 14, Program S. G. P.

In zijn „Woord Vooraf“ begint de schrijver met deze woorden: „Men kan zijn oogen in onze dagen niet meer sluiten voor het feit, dat het Neo-Malthusianisme geweldige vorderingen maakt. Ook in de positief Christelijke kringen wordt een stille, maar niettemin hardnekkige propaganda gevoerd voor dit stelsel.“ Terecht wordt van een zonde in deze gesproken, die „aan het geloofsleven ontzaglijke schade toebrengt.“ Op bladz. 11 worden cijfers genoemd. Ontleend zijn deze aan een onderzoek door den Rotterdamse medicus Dr. Sanders, ingesteld over p.m. 25.000 gezinnen gedurende de laatste 50 jaar. Het aantal behoort blijkt wel sterk teruggelopen te zijn, doch het pijnlijkste is wel, dat de godsdienstige overtuiging weinig van invloed schijnt te zijn. „De invloed van de Kerk houdt op aan den drempel van de slaapkamer“, aldus Dr. Sanders.

We nemen enkele cijfers over: Sedert 1879 tot 1928 is er bij de Roomschen een daling te constateeren van 70 pCt. „Verwondert u wellicht. Uw verwondering zal klimmen tot verbazing zoo niet tot verbijstering: in „Hervormde kringen“ een daling van 77 pCt.; tenslotte „bij de Calvinisten“ ook een achteruitgang van 70 pCt. Waar gaat dat heen? Liever: waar zijn we reeds beland?

Ge staart nog op die cijfers, die nog vragen genoeg doen rijzen. Er zijn bezwaren: „Hervormde kringen“ is in deze materie al even weinig zeggend als wanneer ook; en wie zijn hier precies „de Calvinisten“?

Ik Ben zoo vrij geweest den schrijver hiernaar te vragen en deze was zoo vriendelijk mij onmiddellijk in te lichten. Dr. Sanders heeft hier onder Calvinisten begrepen: Gereformeerden, Christelijke Gereformeerden, Oud Gereformeerden en nog enkele kleinere groepen. Letterlijk schreef Ds Tollenaar mij: „Uw bezwaar, dat die cijfers voor de Hervormden weinig zeggen, hebben de Gereformeerden aangevoerd voor de groep „Calvinisten“ en de Roomschen hebben heftig geprotesteerd, dat onder hun rubriek ook afvalligen worden gerekend. Intusschen de daling van het geboortecijfer gaat door, maar niet één groep neemt de verantwoordelijkheid op zich“.

Helaas! Droeve verachtering!

O, wij weten, dat veler moeilijkheden en zorgen groot zijn, maar als iemand waarlijk Christen is, dan ziet hij het huwelijk nog steeds in het licht van ons oude huwelijksformulier, dat wel verre van verouderd te zijn juist up to date is en wegen ter genezing aanwijst, omdat het de Waarheid Gods tot achtergrond heeft.

Dan wordt er geloofd, dat God de gehuwden altijd zal bijstaan, „ook wanneer men zulks allerminst verwacht“. Het Christelijk huwelijk heeft hechter fundament dan het humanistisch-romantische van liefde-zonder-meer; het Christelijk huwelijk, dat de crises, die in elk huwelijksleven ontstaan, alleen kan overwinnen.

Huwelijk en gezin! Deze beide pijlers van ons maatschappelijk leven worden ernstig bedreigd.⁴⁰⁾

Wij herinnerden u reeds aan de poging van het Bolsjewisme om het gezinsleven radicaal te verwoesten en uit te roeien. De gevolgen blijven in Rusland dan ook niet uit. Calvijn zeide niet teveel in zijn krasse uitspraak: „Denk U het huwelijk en het gezin weg en de wereld verandert in een beestenstal“.

Vergeeten wij niet, dat de mensch der zonde, als hij zich uitleeft in brutaal vertrappen van Gods ordnantien, vaak beneden het dierlijke wegzinkt!

Deze aanval is wel de meest openlijke doch zeker niet de gevaarlijkste. De geheele ontwikkeling der laatste decennien bevat meerdere factoren, die zóóal niet direct ontbindend, toch los-

⁴⁰⁾ Dr. G. B. Brillenburg Wurth op cit. blz. 63: „Hier is de nood zóó groot, dat sommigen alleen maar meer kunnen wanhopen en alle uitzicht op redding hebben opgegeven. En was dat inderdaad terecht, dan stond het er ook met heel onze wereld en heel het menschelijk leven hopeloos voor. Want — vergeeten wij dat toch niet — de familie, het gezin is nu eenmaal de cel van onze menselijke samenleving. En daarom, was die niet meer te redden, dan dienden wij ook voor heel die samenleving alle hoop te laten varen.“

rafelend inwerken op den gezinsband. Ook in Christelijken kring werd dit vaak niet duidelijk genoeg ingezien; dus werden de gevaren onderschat.

Wat was in de dagen van den schoolstrijd de band innig tusschen gezin en Chr. School! Dit was in beider belang. Sinds de z.g. „gelijkstelling“ is er in dit opzicht veel veranderd, doch niet verbeterd. Integendeel!⁴¹⁾

Gezin en school komen steeds losser naast elkander te staan en het is een ernstige verwaarloozing van de gezinstak als te veel aan de school wordt overgelaten, alsof in de derde vraag bij den Heiligen Doop enkel gesproken wordt van „te doen (en te helpen) onderwijzen“ en niet allereerst ook het „naar vermogen onderwijzen“ der ouders ge-eisch wordt.

Hoe komt het, dat ondanks het Christelijk Onderwijs de Bijbelkennis bij vele catechisanten veel, soms ontstellend veel te wenschen overlaat? Een vergrijpsde collega gaf mij eens dit antwoord: „Het wordt in de gezinnen niet onderhouden“. Christelijke School, Zondagsschool, Knapen-, Jongelings-, Meisjesverenigingen — uitmendend, doch zij ontslaan het gezin niet van zijn taak en roeping!

In een maatschappij, waarin het gezinsleven bedreigd wordt, heeft de Christen niet het minst ook in zijn gezinsleven te getuigen — te getuigen als steeds door woord en daad!

Het Christelijk gezin versta zijn dure roeping, allereerst tegenover zichzelf (d.i. tegenover de eigen leden) doch ook tegenover de wereld, in welker midden het tot openbaring heeft te komen.

Het Christelijk gezin.⁴²⁾ Met deze aanduiding wordt niet steeds hetzelfde bedoeld.

Kuyper⁴³⁾ maakt deze onderscheiding: „Het (huis)gezin is Christelijk in tegenstelling met het heidensche Gezin, zoo het leeft naar de gezinswet en gezinsusantie, die in Christelijke landen ten regel zijn gesteld. Het is Christelijk in tegenstelling met het wereldsche Gezin, zoo er gemeenschappelijke vereering van God in Christus onder de leiding van het Gezinshoofd als Gezinspriester plaats grijpt. Maar Christelijk in geestelijken zin is het in tegenstelling met het dood-orthodoxe Gezin dan eerst, als de Geest des Heeren in alle levensbetrekkingen doordringt en de liefde Christi heel het samenleven doorademt“. In dit laatste geval worden de verhoudingen in den familiekring geadeld en geheiligd door het zout des Evangelies en komt de heerlijkheid van het gezinsleven aan den dag.

Wel is het gezin scheppingsordinantie, doch het is door de zonde aangetast en alleen door de Gemeene Gratie voor algeheele vernieling bewaard.⁴⁴⁾ In deze blijkt echter als op ieder terrein, dat de bijzondere genade in beginsel herstelt en tot ontplooiing brengt, wat met de schepping door God gegeven werd.

Onze bede zij, dat zulks juist in onzen tijd overvloediger het geval worde!

Uit zulke gezinnen worden als uit gezond-gemaakte cellen Kerk, Staat en Maatschappij gebouwd.

Van communistisch standpunt is het volkomen logisch, dat men het „burgerlijke“ gezin vernietigen wil⁴⁵⁾; in hun staatsvorm past geen verband, dat souvereiniteit in eigen kring eischen moet krachtens zijn aard en wezen. Het commu-

⁴¹⁾ De „dwaling“, dat de schoolstrijd volstreden, wij „gewonnen“ is, laten wij nu natuurlijk onbesproken.

⁴²⁾ Zie Dr. H. Bavinck, „Het Chr. Huisgezin“ en vooral ook Dr. A. Kuyper in „De Gemeene Gratie“ 3de deel (3de druk, blz. 295—374 over „Het Huisgezin“).

⁴³⁾ Kuyper op cit. blz. 329.

⁴⁴⁾ Kuyper, op cit. blz. 310 e.v.

⁴⁵⁾ Verg. A. Hijmans, arts, die in „Predikant en Dokter“, 3de jaargang, no. 4 en 5, blz. 142 e.v., schrijft over „Oorzaak en bestrijding van zedeloosheid onder de tegenwoordige jeugd“; op blz. 155 in een noot geeft hij veel litteratuur juist over dit punt.

Hij wijst er op, dat wij het gezin in zijn primaire beteekenis voor de vorming der jeugd hebben te laten gelden en komt, gezien het tekort schieten der gezinnen tot de conclusie (blz. 164) „dat het probleem van de jeugd... vóór alles een probleem van de ouderen is“. „Tot hen hebben wij ons allereerst te richten, hen aansprakelijk te stellen, hen allereerst te stellen voor hun eigen debacel“.

le Middelleersche Gera-
nmissie. En allelaan
een keurig woord, men

gebergte heen

acht.

kind:

ter ontvangen.

waarheid Gods te allen
rein mocht verkondig
k des Heeren ten zegn.

itspreken, dat de kerke
erkgebouw is nu wel al
ben ontvangen wat de
voor kunnen betalen, bij
j hopen dit in de troos-
aar dringen er ernstig op
en en ons niet met en

de kerken ons deze dra-
nnen zijn, niet elk jaar
nize quaestor in finan-
ning van den Penning

namens de kerken oppe-
nen.

D. H.

ber-lichting.

kunnen wij thuis mede-
— heeft opgebracht.
usje daalde een weinig
geleegd, overtreft den

nen noot van het V.U.
rvoor wordt gespaard
en hondersten geboorte-
ig aan Directeuren de
l worden aangehouden, te
Wis- en Natuurkundige

dit doel zouden kunne
— Olma het initiatief
kleine bedragen. Door
te komen tot een groot
iets kunnen uitrichten
naukundige Faculteit der

usje aan bij haar plan-
nej, A. C. v. Oversteeg.

Onderwijs?

DENHIL

Dr. K. DIJK,

icipieel, goed en goed-
De Rotterdamer.

materiaal bevat. Warm
Onze Faculteit

van de nieuwe propa-
gloof, dat deze brocht
daande kinderen har
e School met den tijds

uitgevoerd.

ordeelge condities.

LE COINTRE

„De Harp“

akbijlage

PIJLMAN

en U zult algeheek

en.

65 - Amsterdam

BOEKJE

NGEN

stratie enz. voegden
uit een practisch
laats kan vinden en
behoefte van worden

praktijk gebieken
het huisbezoek te
teekend en daardoor
en. Losbladig, opdat
e van straat of wijk
idje van uit de wijk
worden verwijderd
k overhandigd. De
k.

deus werk, zal deze

en voor de lijstjes
is op aanvraag.

TRE — GOES